

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei “Eiropas Savienības kosmosa drošības un aizsardzības stratēģija””**(JOIN(2023) 9 final)**

(2023/C 349/23)

Ziņotājs: **Maurizio MENSI**Līdzziņotājs: **Jan PIE**

Atzinuma pieprasījums	Eiropas Komisija, 2.5.2023.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pants
Atbildīgā specializētā nodaļa	Rūpniecības pārmaiņu konsultatīvā komisija
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	22.6.2023.
Pieņemts plenārsesijā	12.7.2023.
Plenārsesija Nr.	580
Balsojuma rezultāts	
(par/pre/atturas)	170/1/1

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK atzinīgi vērtē to, ka ES atzīst kosmosa drošības un aizsardzības dimensiju, ko apliecina 2023. gada 10. martā publicētais kopīgais paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par Eiropas Savienības kosmosa drošības un aizsardzības stratēģiju (“stratēģija”).

1.2. EESK piekrīt paustajai kopīgajai izpratnei par jauno ģeopolitisko kontekstu un nopietnajām problēmām, ko izraisījis Krievijas iebrukums Ukrainā, kā arī par kosmosa resursu un pakalpojumu kritisko svarīgumu un nepieciešamību izstrādāt pasākumus, lai tos aizsargātu un aizstāvētu, kas ir būtiski svarīgi, izstrādājot vērā ņemamu Eiropas mēroga kosmosa politiku.

1.3. EESK piekrīt, ka pirms kosmosa sistēmu un pakalpojumu noturības un aizsardzības palielināšanas prioritāra ir apdraudējumu apzināšana, un šajā ziņā ES iestādēm ir jānodrošina visu attiecīgo dalībnieku, tostarp nozares, sociālās jomas dalībnieku un pilsoniskās sabiedrības, iesaistīšana kartēšanā un ieteikumu izstrādē. Būs svarīgi rosināt organizētu pilsonisko sabiedrību pilnībā izprast attiecīgās sabiedriskās intereses un stratēģijas sniegtos ieguvumus iedzīvotājiem, lai uzlabotu tās leģitimitāti un stiprinātu sabiedrības atbalstu, ņemot vērā kosmosa tehnoloģiju attiecīgos civiltos lietojumus.

1.4. EESK iesaka uzlabot kosmosa sistēmu un pakalpojumu noturību un aizsardzību Eiropas Savienībā pašreizējā satraucošajā ģeopolitiskajā kontekstā. EESK norāda, ka pamatuzdevumi saistībā ar šo mērķi ir uzlabot spēju palielināt publisko ieguldījumu līmeni, kas pašlaik ir zems, samazināt to sadrumstalotību un veicināt Eiropas pievienotās vērtības pieeju apstākļos, kad Eiropa ievērojami atpaliek no ASV, Ķīnas un Krievijas attiecībā uz publiskajiem ieguldījumiem kosmosā.

1.5. EESK uzskata, ka kosmosa sistēmu un pakalpojumu noturības un aizsardzības uzlabošana Eiropas Savienībā nozīmē arī tādu pasākumu īstenošanu, kuru mērķis ir atbalstīt kritisko rūpniecības vērtību ķēžu tehnoloģisko suverenitāti un noturību, lai nodrošinātu neatkarību. Šajā saistībā EESK stingri iesaka pilnībā atzīt un uzsvērt rūpniecības būtisko lomu atkarības problēmu apzināšanā un ietekmes mazināšanas pasākumos.

1.6. EESK vēlas atgādināt, ka pasaules līderi arvien vairāk atzīst un apstiprina veidu, kādā kosmos ietekmē cilvēci un rada pievienoto vērtību. Eiropas kosmosa nozare pašlaik risina dažas no mūsdienu aktuālākajām problēmām, piemēram, veic klimata pārmaiņu monitoringu, palīdz stimulēt tehnoloģisko inovāciju un nodrošina konkrētus sociālekonomiskus ieguvumus iedzīvotāju ikdienas dzīvē. Iestādes, uzņēmumi un iedzīvotāji arvien vairāk paļaujas uz kosmosa tehnoloģijām, datiem un pakalpojumiem komunikācijas, navigācijas un pozicionēšanas sistēmās un zemes novērošanā (piemēram, tūlītēja

informācija un vietēji paziņojumi katastrofu gadījumā). Kosmosa nozare ir būtiski svarīga iedzīvotājiem un Eiropas stratēģiskajai autonomijai, kā arī globālajai diplomātijai, Eiropas identitātes pieņemšanai un nākamo paaudžu iedvesmošanai un motivēšanai.

1.7. EESK ļoti atzinīgi vērtē gaidāmo ES Kosmosa aktu, kas aptvertu drošumu, drošību un ilgtspēju, standartizāciju un kas virzītos uz nepieciešamo ES pieeju kosmosa satiksmes pārvaldībai (STM) ⁽¹⁾.

1.8. EESK ir pārliecināta, ka visas darbības, kas saistītas ar rūpniecību (piemēram, konkurētspēja, kritiski svarīgās tehnoloģijas, piegādes ķēdes drošība), ir jāintegrē saskaņotā un Eiropas mēroga rūpniecības politikā, ņemot vērā Eiropas kosmosa nozares ļoti lielo atkarību no ļoti ierobežotiem atvērtajiem tirgiem.

1.9. EESK uzstāj, ka pat tad, ja ir vajadzīgi īpaši pasākumi un tie var būt noderīgi konkrētu situāciju risināšanai, šie pasākumi var būt lietderīgi un pilnībā efektīvi tikai tad, ja tie apvieno īpaši pielāgotu iepirkuma politiku, vērienīgu un efektīvu pētniecības un attīstības politiku un atbalstu Eiropā izstrādātu kosmosa tehnoloģiju un pakalpojumu ieviešanai tirgū, arī pievēršoties eksporta tirgiem, it īpaši izmantojot ekonomikas diplomātiju.

1.10. EESK ir pārliecināta, ka vērienīgs, taču arī saskaņots atbalsts pētniecībai un inovācijai ir stūrakmens kosmosa nozares ilgtspējai un tās spējai apmierināt sabiedriskās politikas vajadzības. Eiropai ir vajadzīgs spēcīgāks un konsekventāks atbalsts pētniecībai un inovācijai, lai saglabātu savu pozīciju kosmosa jomā un nodrošinātu tādas vietējās rūpniecības pieejamību, kas spēj projektēt, nodrošināt un izmantot mūsdienīgas kosmosa sistēmas.

1.11. Jomās, kurās svarīga ir sadarbība ar trešām valstīm, EESK uzsver, ka ir svarīgi saglabāt Eiropas suverenitāti un nepieļaut atkarību no trešām valstīm stratēģiskās jomās, vienlaikus veicinot sadarbību un sadarbību, nodrošinot savstarpīgumu un abpusēju labumu ar ASV un citām līdzīgi domājošām trešām pusēm un to uzskatot par kopīgiem noteikumiem.

1.12. EESK uzskata, ka pēc stratēģijas ir jāveic konkrēti un ātri pasākumi attiecībā uz mērķtiecīgu budžetu, pasākumu īstenošanas grafiku un darbvietu radīšanu ⁽²⁾. Šāds precīzs ceļvedis ES ir jāizstrādā, Eiropas mērogā koordinējot kosmosa darbības iesaistītos dalībniekus.

2. Ievads

2.1. Tā kā Covid-19 krīze atklāja, ka Eiropai trūkst autonomijas un kontroles attiecībā uz kritisko tīkla infrastruktūru, Krievijas iebrukums Ukrainā ir vēl vairāk paātrinājis virzību uz kosmosa drošības un aizsardzības dimensijas stiprināšanu un pastiprināšanu.

2.2. Iestāžu līmenī to simbolizē divi galvenie atskaites punkti.

2.2.1. Versaļas deklarācija, ar ko Eiropas Savienības līderi nāca klajā 2022. gada 11. martā, reaģējot uz Krievijas iebrukumu Ukrainā, un kurā īpaši uzsvērti kosmosa aizsardzības pasākumi, jo ES līderi īpaši vienojās uzlabot kosmosa nozares un darbību drošības un aizsardzības dimensiju.

2.2.2. Stratēģiskais kompass drošībai un aizsardzībai, ko 2022. gada 21. martā martā izsludināja Eiropas Komisija ES Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos vadībā. Konstatējot, ka kosmos ir arvien strīdīgāka joma ar spēcīgu ietekmi uz aizsardzību, Stratēģiskais kompass daudzējādā ziņā ietekmē Eiropas kosmosa nozari.

2.3. Šīs ES iniciatīvas ir papildinātas ar citām sadarbības programmām, piemēram, saistībā ar Eiropas Kosmosa aģentūras (EKA) ministru padomi 2022. gadā, kura ierosināja vairākas iniciatīvas dalībvalstu ieguldījumiem saistībā ar drošību kosmosā un no kosmosa.

⁽¹⁾ Saskaņā ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu par tematiem "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Savienības drošas savienojamības programmas izveidi 2023.–2027. gadam" (COM(2022) 57 final – 2022/0039 (COD)) un "Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "ES pieeja kosmosa satiksmes pārvaldībai – ES ieguldījums globālas problēmas risinājumā"" (JOIN(2022) 4 final) (OV C 486, 21.12.2022., 172. lpp.); un atzinumu *New Space*.

⁽²⁾ It īpaši tas attiecas uz sieviešu nodarbinātību.

2.4. Krievijas iebrukums Ukrainā ir nešaubīgi apliecinājis, ka kosmos ir absolūti kritiski svarīgs resurss. Karš ir apliecinājis arī komerciālo aktīvu būtisku un noteicošu ietekmi, jo tie papildina valdības aktīvus un stratēģijas, tāpēc ir svarīga regulāra publiskā un privātā sektora mijiedarbība un sadarbība, it īpaši attiecībā uz tehniskajām un operatīvajām spējām.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1. EESK atzīst, ka kosmos ir ārkārtīgi svarīgs faktors, lai Eiropas politikas veidotāji varētu pieņemt neatkarīgus un uz informāciju balstītus lēmumus un rīkoties saistībā ar krīžu pārvarēšanu un drošību, kas ir būtiski nepieciešami, lai izstrādātu vērā ņemamu Eiropas mēroga kosmosa politiku. Būs svarīgi rosināt organizētu pilsonisko sabiedrību pilnībā izprast attiecīgās sabiedriskās intereses un stratēģijas sniegtos ieguvumus iedzīvotājiem, lai uzlabotu tās leģitimitāti un stiprinātu sabiedrības atbalstu, ņemot vērā kosmosa tehnoloģiju attiecīgos civilos lietojumus.

3.2. Eiropas centieni iegūt uzticamu un pārlicinošu autonomiju kosmosā, lai īstenotu savu stratēģisko autonomiju, tagad ir realitāte, un tas ir arvien lielāks kopīgs uzdevums visā Eiropā. EESK uzskata, ka visiem centieniem – gan civilajiem, gan militārajiem, valstu, Eiropas, publiskajiem vai privātajiem – ir jāvirzās uz to, lai nodrošinātu efektivitāti un uzticamību drošības pakalpojumu lietotājiem, kā uzsvērts Rīcības plānā par sinerģijām starp civilo, aizsardzības un kosmosa rūpniecību⁽³⁾, tāpēc ir jāstiprina publiskā un privātā sektora partnerības un iespējamās partnerības ar līdzīgi domājošām valstīm.

3.3. Pastāv arvien lielāks risks, ka jauni apdraudētāji, kas vēršas pret kosmosa sistēmām, ietekmēs kritiski svarīgos pakalpojumus, ko nodrošina satelīti. EESK uzskata, ka arvien svarīgāk ir, lai Eiropas augošā interese par kosmosa pakalpojumiem un pašaušanās uz tiem tiktu papildināta ar pasākumiem, kuru mērķis ir aizsargāt un aizstāvēt ar kosmosu saistītās spējas un pakalpojumus, lai nepakļautu Eiropas sabiedrību un ekonomiku vēl būtiskākai neaizsargātībai.

3.4. EESK ir pārliecināta, ka dalībvalstīm ir pilnībā jāapliecina sava atbildība un apņemšanās veicināt mieru un drošību pasaulē, stiprinot savu rīcības brīvību kosmosa jomā un kosmosā un balstoties uz savām suverēnajām spējām un līdzekļiem, un uzskata to par vienu no vistiešākajiem un kritiski svarīgākajiem to rīcībā esošajiem instrumentiem, lai īstenotu rīcību un panāktu ietekmi. Lai to panāktu, tai ir jāgarantē savas kosmosa nozares noturība un piegādes un pakalpojumu infrastruktūras drošība iedzīvotāju labā. Šajā kontekstā Eiropas suverēnas un ilgtspējīgas piekļuves kosmosam nodrošināšana ir neapstrīdama prioritāte.

4. Īpašas piezīmes

4.1. Kosmiskā apdraudējuma aina

4.1.1. EESK atzinīgi vērtē centienus noteikt apdraudējumus, kas varētu izraisīt kosmosa sistēmu darbības traucējumus, degradāciju vai iznīcināšanu – šajā nolūkā ik gadus sagatavojot ikgadēju kosmosa apdraudējumu analīzi, kas tiek uzskatīta par būtisku, lai izprastu naidīgo vidi, kurā kosmosa un zemes infrastruktūra un pakalpojumi attīstās pašlaik un turpmāk.

4.1.2. EESK atzīst, ka šāds novērtējums palīdzētu novērst to, ka potenciāli naidīgas valstis vai organizācijas iegūst sensitīvas spējas (tostarp prasmes, tehnoloģijas, līdzekļus un pamatelementus), un garantēt Eiropas pārvaldību un “sensitīvo spēju” kontroli.

4.1.3. EESK uzskata, ka Eiropas Komisijai un EĀDD ir jāiesaista Eiropas kosmosa nozare (lielās un mazās struktūras), pētniecības un tehnoloģiju organizācijas, kā arī jāizmanto akadēmisko aprindu viedokļi un ieguldījums ikgadējās kosmosa apdraudējuma analīzes izstrādē un no tās izrietošo ieteikumu un pasākumu noteikšanā.

4.1.4. EESK ir pārliecināta, ka šāds process ļautu privātajam sektoram:

a) strādāt ar jaunām pētniecības un attīstības prioritātēm, kas ir specifiskas jau zināmam apdraudējumam vai jauna veida apdraudējumam, kas varētu rasties;

⁽³⁾ COM(2021) 70 final.

- b) palielināt klientu un institucionālo dalībnieku informētību par nepieciešamību pēc preventīvām pieejām;
- c) noteikt jaunus standartus Eiropas līmenī un tādējādi veicināt standartizācijas procesu pasaules līmenī;
- d) veikt paraugprakses apmaiņu starp publiskām un privātām struktūrām;
- e) pielāgot “zemes” pieejas kosmosam.

4.2. Kosmisko sistēmu un pakalpojumu noturības un aizsardzības uzlabošana Eiropas Savienībā

4.2.1. ES mēroga drošības satvars kosmisko sistēmu aizsardzībai, informācijas kopīgošanai un sadarbībai kosmosa drošības incidentu jomā

4.2.1.1. EESK uzskata, ka globālas regulatīvās iniciatīvas un vienpusēji lēmumi attiecībā uz kosmosa satiksmes pārvaldību varētu radīt sarežģītu vidi Eiropas dalībniekiem. Reformas, kas veiktas ārpus Eiropas, patiešām varētu kavēt Eiropas kosmosa nozares spēju konkurēt vienlīdzīgos konkurences apstākļos un ietekmēt tās ilgtspēju, kā arī vēl vairāk apdraudēt Eiropas suverenitāti, kas ir viens no ES vispārējiem mērķiem kosmosa jomā.

4.2.1.2. EESK ir pārliecināta, ka Eiropas Savienībai ir iespēja ieņemt vadošo lomu diskusijās un nodrošināt pamatu svarīgākās Eiropas kosmosa infrastruktūras un saistīto pakalpojumu aizsardzībai. Darbojoties proaktīvi un veicinot ES dalībvalstu sadarbību sadrumstalotības vietā, Eiropas Savienība ļaus Eiropas kosmosa nozarei izmantot saskaņotus noteikumus un procedūras savā labā un vēl vairāk tos popularizēt pasaules līmenī. Saskaņotāka un sadarbīgāka pieeja starp dalībvalstīm veicinātu kopīgus ieguldījumus ES aizsardzībā un rūpniecībā plašākā nozīmē. Šajā saistībā, izmantojot kopīga iepirkuma iespēju, varētu uzlabot pieprasījuma puses efektivitāti un veicināt Eiropas kosmosa un aizsardzības rūpniecības konkurētspēju un efektivitāti ⁽⁴⁾.

4.2.1.3. EESK uzskata, ka papildu tehnoloģiju un nozaru – piemēram, kosmiskās aviācijas un tehnoloģiju, kam ir gan militāri, gan civili lietojumi (divējāda izmantošana) – potenciāla stiprināšana būtiski ietekmētu gan ES rūpniecisko, gan militāro attīstību.

4.2.1.4. Attiecībā uz drošību un kiberdrošību EESK pilnībā piekrīt, ka integrētās drošības prasība ir būtiska noturības nodrošināšanai. Svarīgi ir arī kopēji Eiropas drošības standarti, ja vien tos izmanto praksē, jo noteikšanas un pieņemšanas cikli bieži vien ir pārāk ilgi tādā konkurētspējīgā tirgū, ar ko saskaras Eiropas kosmosa nozare. Tas nozīmē, ka:

- a) tie ir jāizstrādā vienlaikus ar tehnoloģijas attīstību;
- b) ir jāparedz straujš sertifikācijas process;
- c) to jaunuzņēmumu un MVU, kuri spēj izpildīt drošības prasības, iekļaušanai ir vajadzīgs labāks institucionālais atbalsts un sadarbība piegādes ķēdē;
- d) ir jāizstrādā jauni standarti.

4.2.1.5. EESK norāda, ka Direktīva par kritisko vienību noturību ⁽⁵⁾ un Direktīva, ar ko paredz pasākumus nolūkā panākt vienādi augsta līmeņa kiberdrošību ⁽⁶⁾, ir piemērojamas tikai dalībvalstu, nevis ES iestāžu līmenī. EESK uzskata, ka šīs direktīvas jāpiemēro arī attiecībā uz ES piederīgiem aktīviem.

⁽⁴⁾ Kā uzsvērts Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumā par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido instrumentu Eiropas aizsardzības nozares nostiprināšanai, izmantojot kopīgu iepirkumu” (COM(2022) 349 final) (OV C 486, 21.12.2022., 168. lpp.).

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2557 (2022. gada 14. decembris) par kritisko vienību noturību un Padomes Direktīvas 2008/114/EK atcelšanu (OV L 333, 27.12.2022., 164. lpp.).

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2555 (2022. gada 14. decembris), ar ko paredz pasākumus nolūkā panākt vienādi augstu kiberdrošības līmeni visā Savienībā un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 910/2014 un Direktīvu (ES) 2018/1972 un atceļ Direktīvu (ES) 2016/1148 (TID 2 direktīva) (OV L 333, 27.12.2022., 80. lpp.).

4.2.2. ES kosmosa nozares tehnoloģiskās suverenitātes stiprināšana

4.2.2.1. EESK ļoti atzinīgi vērtē vēlmi censties palielināt Eiropas Aizsardzības fonda un pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” budžetu, jo – runājot par pēdējiem attīstības posmiem – šķiet, ka ES līdz šim nav spējusi savu budžetu un ar to saistītos finanšu instrumentus saskaņot ar izziņotajiem mērķiem, lai progresīvās tehnoloģijas sasniegtu vajadzīgo gatavības līmeni.

4.2.2.2. Saistībā ar apvienotās darba grupas atkārtotu aktivizēšanu EESK uzskata, ka būtu jānosaka vienots process, kura rezultātā tiktu izveidots vienots, saskaņots un kopējs kritisko situāciju repozitorijs. Ir svarīgi, lai Eiropas kosmosa nozare būtu viens no galvenajiem ieinteresētajiem dalībniekiem šajā procesā, jo atkarības samazināšana varētu uzlabot Eiropas suverenitāti, ciktāl tā veicina rūpniecības konkurētspēju.

4.2.2.3. EESK nav īsti skaidra apvienotās darba grupas un Kritisko tehnoloģiju observatorijas loma un mijiedarbība nākotnē, un uzsver, ka starp tiem ir vajadzīga labāka sinerģija.

4.2.2.4. EESK atbalsta jaunu alianšu un svarīgu projektu visas Eiropas interesēs (IPCEI) saistībā ar kosmosa un aizsardzības tehnoloģijām izveidi, jo tie varētu veicināt finansējuma līmeņa palielināšanu, kā arī divkāršu avotu attīstību un ilgtspēju Eiropā.

4.2.3. Drošības risku novēršana ES kosmosa nozarē

4.2.3.1. Ļoti atzinīgi ir vērtējama ES kosmosa nozares drošības risku novēršana, aizsargājot tās piegādes ķēdes un iepirkuma noteikumus, kas pilnībā garantē piegādes drošību.

4.2.3.2. Tomēr EESK uzskata, ka ir svarīgi šos pasākumus plaši integrēt saskaņotā Eiropas mēroga kosmosa rūpniecības politikā.

4.2.4. Spēju, tostarp, ES patstāvīgas piekļuves kosmosam, pilnveide noturības palielināšanai

4.2.4.1. EESK piekrīt, ka paš aizsargājošas derīgās kravas, reaģētspējīgas nesējraķetes, kosmosa situācijas apzināšanās spējas, apkalpošana orbītā un droša suverēna mākoņdatošana, kas paredzēta kosmosa lietojumiem, ir svarīgas tehnoloģijas/spējas noturībai.

4.2.4.2. EESK uzskata, ka ilgtermiņā būtu jānodrošina neatkarīga ES piekļuve kosmosam, jo Eiropa nevar būt atkarīga no trešām valstīm attiecībā uz savu kosmosa spēju ieviešanu un savas kosmosa infrastruktūras uzturēšanu. Šajā sakarā obligāti ir jāpiemēro Eiropas priekšrocības princips attiecībā uz institucionālām nesējraķešu palaišanas iekārtām.

4.2.5. Reaģēšana uz kosmiskajiem apdraudējumiem

4.2.5.1. EESK uzskata: lai konstatētu apdraudējumus, ir jāizstrādā pilnvērtīga un autonoma kosmosa satiksmes pārvaldības arhitektūra, *inter alia* ļaujoties uz finansēto programmu līniju izveidi un atbalstu, lai turpinātu attīstīt Eiropas kosmosa satiksmes pārvaldības spējas (kosmisko objektu novērošana un uzraudzība (SST) un kosmosa operacionālās telpas apzināšana (SDA)) un ātrāk ieviestu komerciāli dzīvotspējīgas, konkurētspējīgas un mērogojamas Eiropas spējas SST un STM jomā (?).

4.2.5.2. Šajā ziņā EESK pilnībā piekrīt tam, ka kopīgajā paziņojumā liela uzmanība ir pievērsta kosmosa operacionālās telpas apzināšanas spējām, ja vien to ikvienā posmā – līdztekus Eiropas un ES dalībvalstu spējām – papildina rūpniecības nozares atbalsts, īpašās zināšanas un spējas.

(?) Saskaņā ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu par tematiem “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Savienības drošas savienojamības programmas izveidi 2023.–2027. gadam” (COM(2022) 57 final – 2022/0039 (COD)) un “Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei “ES pieeja kosmosa satiksmes pārvaldībai – ES ieguldījums globālās problēmas risinājumā” (JOIN(2022) 4 final) (OV C 486, 21.12.2022., 172. lpp.); un atzinumu *New Space*.

4.2.5.3. EESK mudina ES dalībvalstis nodrošināt ciešu koordināciju ES līmenī, lai atbalstītu mērķi palielināt Eiropas atvērto stratēģisko autonomiju, to veicot saskaņā ar transatlantiskās partnerības aliansi, sadarbībā ar galvenajiem stratēģiskajiem partneriem, piemēram, Amerikas Savienotajām Valstīm un Apvienoto Karalisti, iesaistoties daudzpusējā līmenī un, iespējams, sagatavojot ceļu spēju veidošanai ES līmenī.

4.2.5.4. EESK atzīst kosmosa mācību nozīmi, jo koordinācijai Eiropā vajadzētu būt spēcīgākai, efektīvākai un nozīmīgākai attiecībā uz mūsu sabiedrotajiem, it īpaši ASV. Tas nozīmē, ka ir jāveido kopēja kosmosa operāciju kultūra.

4.2.6. Kosmosa plašāka izmantošana drošībai un aizsardzībai

4.2.6.1. EESK piekrīt, ka kosmosa ieguldījuma Eiropas aizsardzības spējās uzlabošana nozīmē arī paļaušanos uz jau esošajām Eiropas pamatprogrammām un to uzlabošanu ar drošības un aizsardzības dimensiju.

4.2.6.2. EESK uzsver, ka *Copernicus* paplašināšana, iekļaujot tajā drošības spējas, ievērojami palielinātu programmas mērķus, kas būtu rūpīgi jāizvērtē, it īpaši attiecībā uz saistītajiem riskiem, kas rastos programmas *Copernicus* finansēšanas spējam un tās pašreizējai atvērto datu politikai.

4.2.6.3. EESK uzsver, cik svarīgs ir stratēģijas ieguldījums ES zaļajā kursā un ar to saistītajās rūpniecības ekosistēmās. Konkrētāk, *Copernicus*, kas tiek uzskatīta par pasaules līmeņa rādītāju klimata pārmaiņu un vides monitoringa jomā, tieši palīdz risināt un rast risinājumus klimata pārmaiņām un stiprināt Eiropas lomu pasaules mērogā. Tā kā *Copernicus* ir starptautiski atzīts standarts attiecībā uz zinātniskas nozīmes attēliem un datu kvalitāti, tas ir vēl vairāk jāatbalsta ar pārliecinošiem mērķiem.

4.2.6.4. Attiecībā uz *IRIS²* EESK stingri atbalsta programmu, kas palīdzēs Eiropas Savienībai arī turpmāk būt vadošam starptautiskajam dalībniekam ar rīcības brīvību kosmosa jomā.

4.2.6.5. EESK ir pārliecināta, ka visas darbības, kas saistītas ar rūpniecību (piemēram, konkurētspēja, kritiski svarīgās tehnoloģijas, piegādes ķēdes drošība u. c.), ir jāintegrē saskaņotā un Eiropas mēroga rūpniecības politikā, ņemot vērā Eiropas kosmosa nozares lielo atkarību no ļoti ierobežotiem atvērtajiem tirgiem.

4.2.6.6. EESK vēlas uzsvērt, ka kosmos ir novatoriska un pastāvīgi mainīga nozare. Lai nodrošinātu Eiropas kosmosa darbību konkurētspēju, profesionālo prasmju attīstīšana ir pastāvīgi jāpielāgo un jāuzlabo. Tā kā darbinieku pieņemšanas tendences nozarē pēdējos gados ir bijušas spēcīgas un paredzams, ka tuvākajā nākotnē tās tādas arī saglabāsies, tās ir jāpapildina ar konkrētiem pasākumiem, piemēram, ar ES Kosmosa akadēmijas izveidi.

4.2.7. Partnerības atbildīgai rīcībai kosmiskajā telpā

4.2.7.1. EESK piekrīt: lai nodrošinātu ar kosmosu saistīto spēju drošu, ilgtspējīgu un uzticamu izmantošanu, būtiska nozīme ir partnerībām un kopuzņēmumiem ar citiem reģioniem, struktūrām un līdzīgi domājošām trešām pusēm.

4.2.7.2. EESK īpaši uzsver: ja sadarbība ir nozīmīga, Eiropas suverenitātes un autonomijas saglabāšana būtu jāiekļauj kā prasība, vienlaikus veicinot sadarbību un sadarbību, nodrošinot savstarpīgumu un abpusēju labumu ar ASV un citām līdzīgi domājošām trešām pusēm un to uzskatot par kopīgiem noteikumiem.

Briselē, 2023. gada 12. jūlijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Oliver RÖPKE